

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenként kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, munkások, gazdasági egyetemi tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronéért kapják.

Telefon-szám 15. Egy példány 10 fillér. Telefonszám 15.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

B E T E G H P Á L

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZANTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adjuk.

Apróhird. — szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér so a i K. A nyílt-tér és hirdetések díja előre fizetendő.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10.489. szám.

A szövetkezetek

jelentősége nálunk.

(t. l.) A szövetkezetek célját, rendeltetését ma már a legszélesebb körökben ismerik. Számos jelentékeny előnyét elismerik. Létesítésük esetén fönttartásuk mégis sok esetben, kedvezőtlen körülményeken elbukott. Éppen a helyi fogyasztási és értékesítő szövetkezet is most van felszámolásban. De ugyanekkor — mintha csak azt akarná bizonyítani, hogy ez eszme nem hal meg, hanem újra feltámad — éppen most folyt le városunkban a „Hangya“ kötelekbe tartozó szövetkezetek kerületi értekezlete is, elég biztató jelenség mellett.

A szövetkezésben, a szervezetszféra általában hatalmas erő lakik. Számos emberi alkotás csak úgy jöhetett létre, hogy létrehozására emberek százai, ezrei egyesültek. Macaulay a pápaságról szóló éles szellemű kis művében rámutat arra, hogy a római egyház világ uralmi jelentőségét leginkább — csodálatos előrelátással megteremtett, egymásba fűződő, az egész földkerekséget behálózó szervezetszféraének köszönheti. A szocializmus rövid néhány évtized alatti gyors terjedése az összes népeket felölelő szelleme, erősen tevékeny szervezeti működése által magyarázható. Korunk kereskedelmi és ipari élete terén egyesek és vállalatok hirtelen föllendülését, tökéletességükben való fölhalmozódását a szövetkezés idézte elő. Ennek az iránynak már tulajdonsága az amerikai kartellek és trösztök példája, melyeknek működési szünetei földrészek gazdasági és munkaviszonyaira gyakorolnak féltelenül nyomásgépesítő hatást. Ezeknek a fönt elsorolt példákhoz a mi kisebb jelentőségű gazdasági életünkre alkalmazható tanúságai is vannak. Szövetkezés útján, fokozatos haladással, mi is jelentékeny eredményeket érhetünk el. Fokozatos haladással — ezt hangsúlyoztuk, mert természetesen, a mi viszonyaink között nem lehet még pillanatnyi nyereségekre számítani. Ehez hiányoznak az amerikai kereskedelmi és ipari viszonyok nagy méretei. Találón jegyezze meg a hétfői értekezlet vezetője, hogy nekünk még fiainkra és unokáinkra kell gondolnunk, akik majd árnyékában pihenni

fognak, s el kell ültetnünk a diófát. Mint a mi apáink gondoltak ránk, amikor elültették azokat az igazi diófákat, melyek most nekünk tartanak árnyékot. A hasonlat találó, azzal az eltéréssel, hogy ebben az esetben már mégsem kell csak olyan távoli jövőtől várnunk valamit. A kezdet nehézségein természetesen nekünk is át kell lábnunk. Ilyen nehézségeken mentek át az angolok, a franciák is. De már túl vannak rajtuk. És már ott tartanak, elértek azt, hogy egész kereskedelmi életükben irányadó, vezető szerepük van a szövetkezeteknek. Erősen kimagasló példák ezek! De a mi sokkal kisebb körülményeink közt is aránylag rövid idő alatt, biztató jelenségek mutatkoztak. Mióta gróf Károlyi Sándor néhány lelkes társával a szövetkezetek eszméjét alig néhány évtized előtt hirdetni kezdte (azután következetesen ápolta), az eszme nagy tért hódított, sok felé megvalósult, s megvalósulva jelentékeny sikereket vívott ki. Ma már Magyarországon is, még pedig az ország minden részében vannak és virulnak szövetkezetek.

És valóban a szövetkezetek természetükben fogva általában is hivatottak arra, hogy nagy elterjedést nyerjenek, a társadalom legszélesebb rétegeit is behálózzák. Tagjaik nagy számánál fogva azoknak különben is csak korlátozott és subsidiárius felelőssége folytán, az egyes tagok a belépés által külön-külön nem sokat kockáztatnak. Mégis együtt a sok apró részből jelentékeny összeggé tömörült anyagi erejükkel az eredeti forrásból való nagyobb tömegű, tehát jutányosabb bevásárlási módokat használhatják fel.

A mi sajátos, különös viszonyaink még ezeken kívül is számos mellékkörülménnyel indokolják, teszik szükségessé a szövetkezetek minél nagyobb elterjedését. Állandó szilárd irányzatú piacunk egyáltalában nincs, közlekedési viszonyaink is oly kedvezőtlenek, hogy az egyesek magukra hagyva, a természet és egyéb szeszélyes változandóságok esélyeinek vannak odadobva. Számos jó minőségű, fáradsággal létrehozott gazdasági termékünk értékesítés nélkül pusztul el, mert az itt előforduló kisebb mennyiségek-

ben a távoli nagy piacokra az egyes gazdák szállíttatni nem képesek. Mindez a szövetkezetek által megváltozik!

Szükség van itt az összetartás, társulás érzetének fejlesztésére is. Számos apró, de szétforgácsolt erőinket egyesítenünk kell, hogy a bennük rejlő ősi energiát végre kifejthessük. Erre az egyesülésre, ezeknek az erőknél a kifejtésére égető szükségünk van. A nemzetiségi nagy méretekben terjedő térfoglalás fenyegetve sürget. Idegen vállalatok, pénzintézetek köztünk, a mi tehetetlenségünkön erősödnek meg. Mély igazságot fejezett ki vármegyénk főispánja, midőn ugyan-csak a „Hangya“ hétfői értekezletén rámutatott arra a nemzeti hivatásra, melyet szövetkezetek teljesíthetnek. Ki kell végre szorítanunk a mindenfelől közénk ékelődött idegen erőket.

Egészséges, eleven versenyre van szükségünk a gazdasági élet minden terén. A verseny-nyel elevenség, mozgás jár, a mozgás maga az élet. Az üzleti szellemnek minden egyes emberben föl kell élednie, hogy méltóképpen állhassunk helyet a nagyobb népek világversenye közben. Ennek az egészséges üzleti szellemnek az általános felépítését a szövetkezetek lehetnek, a melyek ügyeit, vezetőit maga a közönség intézi. De természetesen, hogy munkálkodni kell, még pedig derekasan. Ne várjunk mindent államszolgálat, külső támogatásoktól. Nem életrevaló gyermek az, melyet állandóan mesterséges táplálékkal kell megtartani.

A szövetkezetek a közszellem, erkölcsiség fejlesztésére is jótékony hatást gyakorolhatnak. Csak a kebelükben kifejlődött öntudatos együttműködés fejlesztheti ki azt a józan szellemet, amely már több helyen ki is fejlődött. Vannak már sokfelé az országban olyan helységek, melyeknek egy korcsmája van, ez az egy korcsma egész vasárnapon be van zárva és csak délután öt órakor nyílik meg hét óráig. Ezekből a községekől idegen is a vasárnapi korcsmázásokkal együtt járó verekedés, késelődés. Ellenben otthonos a józan étellel meghonosodó munkálkodás és gyarapodás.

Gazdasági erő és gyarapodás valóban mindig együtt jár az

erkölcsi erő és öntudat kifejlődésével. Együtt jár nemcsak az egyes emberek, de egész nemzetek életében is. Erős nemzeti öntudat csak gazdaságilag erős nemzetek lelkében alakulhat ki. S ennek az erős öntudatnak súlyt és nyomatékot is adni, csak azok a nemzetek tudnak, melyek nagy gazdasági erőre támaszkodhatnak. Sok szomorú tapasztalatunk, gyászos kudarcunk után lehetetlen már ezt nekünk is be nem látnunk. A körülmények mintha mindenben igazat akarnának adni Széchenyi aggodalmainak, mintha az ő elveit akarnák igazolni. Gazdasági helyzetünk kedvezőtlen, elhagyottsága kényszerített eltűnnünk sok nemzeti megaláztatásunkat. Ausztria mindenestire másképpen viselkedett volna velünk szemben, ha mint anyagilag gazdag és hatalmas ország állottunk volna meg követeléseink mellett. Ha gazdasági erőnkkel, iparunkkal, kereskedelmünkkel tőlünk függővé tudnók tenni az ő érdekeit, ha versenyünkben tulszárnyalnók, mindjárt több történének a mi akarataink szerint. Közjogi harcaink idáig sikertelenek maradtak. Fordítsuk most képességeinket, erőinket országunknak gazdasági téren való föllendítésére. Próbáljunk megizmosodni az anyagiak tekintetében. Terjesszük, emeljük ennek szellemét minden egyes magyar emberben. Tanuljunk saját példánkból. Tegyük úgy, mint ezer és néhány évvel ezelőtt Henrik császár, ki a magyaroktól nyert hét évi békéjét várai megerősítésére fordította. Ezek a várak ma már: az ipar, kereskedelem, a gazdasági élet versenyképessége. A népek egymás ellen ma már ezekkel küzdenek. Várjuk öt egy új találkozásnál már így megerősödvé. Majd akkor mindenestire jobban fogunk bírni vele, mint a mostani küzdelemben.

POLITIKA.

A banktárgyalások Bécsben.

Megkezdődött a magyar politika nagy hete. Wekerle Sándor miniszterelnök Bárczy István dr főtitkár, Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter Tornay Géza dr és Pally Sándor dr titkárok kíséretében, Szterényi József államtitkár, továbbá Papp Elek és Teleszky János dr miniszteri tanácsosok, a bankkérdés magyar szakelőadóit Bécsbe utaztak.

Zichy Aladár gróf, a király személye körüli magyar miniszter és Apponyi Albert gróf közoktatásügyi miniszter szintén az osztrákok fővárosába érkeztek. Majd Andrássy Gyula gróf belügyminisztert is odataviratozták.

Mire e sorok napvilágot látnak, talán már tudni fogjuk, hogy az osztrák nem enged. Viszont azonban bizonyosra vesszük, hogy a magyar állam érdeke sem szenvedhet csorbát. Az ország több helyén népgyűléseket tartottak. Mindenütt lelkes hazafissággal kívánják az önálló magyar jegybankot. Az üdvözlő táviratokat Bécsbe, a Magyar Házba intézték. Kossuth Ferencet arra kéri, hogy rendületlenül tartson ki a bankkövetelés mellett. Kossuth egyik válszírátában kijelenti, hogy minden lehető elkövet igaz ügyünk érdekében.

A szakelőadók tárgyalása a kartellbank tervezetének alapján tegnap kezdődött meg, a melyre nézve a magyar kormány összes tagjai szolidaritást vállaltak. Minden ezzel ellenkező híresztelés csak pusztá kombináció lehet.

Egy esztendő

az udvarhelymegyei gazd. egyesület életéből
Hlatky Miklós, titkár jelentése 1908. évről.

A költő szavaival kezdem jelentésemet:

„Éltünk régi határain
Két Genius vezet,
S felleg borulván utain
Nyujt mindenké kezét.
De bár tekint bízattva rád,
Vigasztalást egyik sem ad:
Remény, emlékezet.”

A reménység biztatja a gazdát akkor, midőn ekéjét az édes anyaföld testébe leeresztve, azt munkálni kezdi, midőn beveti, midőn arca veritékével öntözve, munkálja a kikelő zsenge növényt, mert azok a tényezők, a melyek a termést adják, jórésben hatáskörön kívül állanak, bizony, bizony reménységében vajmi gyakran csalatkozik.

Nem tud a gazda esőt csinálni, nem megejt árasztani a földre, ezek után csak epekedni, reménykedni tud, ha reménységében csalatkozik, a hívó megnyugszik Isten akaratában, imádkozik tovább, az Istentagadó békétlenkedik, vajmi kevesen akadnak, a kik okszerű, a viszonyokhoz alkalmazkodó munkával támogatják kenyéradójukat: az anyaföldet terméstadó nagy munkájában.

Az ősi, kitaposott nyomokon halad gazdálkodásunk, újítással e téren az egész vármegyében alig találkozunk. Míg a művelt nyugat a tudomány tanításait acceptálja, gözzel, electromossággal 25—40 cent. mélyen szánt, a trágyát a mély szántáshoz mérten minél mélyebben alkalmazza, a kalászosokat: buzát, árpat, zabot is kapálja, vármegyénkben a nagyobb gazdaságokban is nagyrészt a miskolci ekével turják 5—8 cm.-re a föld felszínét. Az okszerű trágya kezelést legfeljebb hirből ismerjük, a műtrágyával kísérletet sem teszünk. Azt hisszük, hogy a szalma, vagy töröküzakórón tartott 2—3 darab marha trágyája elegendő 6—8 hold föld termőerejének a fenntartására. Kaszálóink trágyát, legelőink tisztítást soha vagy a legtrikább esetben látnak. Nemcsoda ily módon, ha a föld átlag termése szomorúan kevés, ha e kevés termés után való jövedelme nem elég a gazda eltartására. Nincs ellenálló erőnk a civilizáció felszeregei ellen; mindent elfogadtunk a nyugattól, a mi alkalmas nemzeti mivoltunkból, ősi egyszerűségünkkel való kivételkötésére. Életigényeinkkel nem alkalmazkodunk termelő képességünkhöz, adjuk az urat, erőnkön túl költünk akkor is, midőn urakodásunk alapja nem reális munkánk, szakértelmünk, de a takarékpénztárak hitele: ennek gyászos eredménye,

hogy közép birtokos osztályunk jórésben elpusztult, hivatalokba menekült, egész vidékek gazdálkodó népe vezető nélkül maradt. Igaz, hogy az elpusztult közép birtokos birtoka vármegyénkben a haza évezredes történelmével összeforrott, illetve a e történelem megteremtésében részt vett elemek kezébe került, — ezt az újabbkori sociologusok még örvedetes eseménynek is minősítik, a természet örök törvényével összhangba állónak tekintik, — de hazafias, sőt általános emberi szempontból itélve is meg: nem előre, inkább hátramenésnek kell e jelenséget tartanunk, mert az a hiba, a mi a középbirtokost tönkre tette — az étellel való nem számolás, az igényeknek a jövedelmekkel arányba való állítása — meg van az új tulajdonosban is, a mi kapcsolatban a folyton fokozódó közterhekkel, a melyek elől kitérni nem lehet, azt eredményezi, hogy telekkönyveink C) lapja ugyancsak meg van terhelve.

Hátrányos a középbirtok pusztulása már azért is, mert a kisebb műveltségű kiscgazda bár kedvteléseiben halad a korral, gazdálkodásának irányításában a legkonservatívabb, új mívelési módok bevezetésétől, a jobb gazdasági eszközök alkalmazásától is irtózik, meg van győződve arról, hogy a földmívelésnek csak az a módja jó, a mi talajunknak megfelelő, a melyet őseitől örökölt, a tudomány tanításai, a melyek Észak-Németországban pár évtized alatt a legsivárabb homokot elsőrendű termőföldre varázsolták, melynek átlag termése 3—4-szer nagyobb a mi legjobb réti földünk termésénél, nemcsak ismeretlenek előtte, de nem is hisz bennök s ha látja is földmívelés tudományának eredményeit, mondjuk a Barcaság tanultabb kisbirtokosai előhaladásában, az eredményt nem a helyes gazdálkodásban mély szántás, okszerű trágyázás, vetésforgó alkalmazásában keresi és találja, a jobb termő földnek tulajdonítja, nem hiszi el, hogy rossz föld nincs, de rossz gazda van elég.

Ha tanul is népünk, — mondjuk 1000 közül végez egy gazdasági iskolát — azt nem azon célból teszi, hogy a tanulatokat kiscgazdaságában értékesítse, de hogy gazdatisztnak mehessen, hivatalhoz jusson utánna. Míg egy-egy barcasági szász községben 20—25 oly 10—20 holdas kiscgazdával is találkozunk, kik a náluk 18 éves korig tartó iskolakötelezettség lerovása után végezték meg a 3 éves megyesi, vagy földvári gazdasági iskolát, ismernek oly családokat, melynek 3 földmives iskolát végzett fia gazdálkodik az 50—60 holdas családi birtokon: addig nálunk még a hathetes gazdasági cursusra is oly biztatással küldi a gazda gyermekét, hogy... „Eredj fiam hat hétre Csikszeredába a gazdasági iskolába tanulni, hogy tudományod után hivatalhoz juthass, ne kinlődjál, mint apád a földmíveléssel, — légy úr!”

(Folyt. köv.)

A „Hangya” értekezlete Székelyudvarhelyt.

(Saj. tud.) Hétfőn, e hó 19-ikén folyt le a „Hangya” kötelékébe tartozó szövetkezeteink kerületi értekezlete. A vármegyeház közgyűlési termében d. e. 10 órára megyénk derék lelkészei és tanítói — a kik egyszerűsmint községünkben a szövetkezetek vezetői — közül számosan jelentek meg. Székely gazdáink is nagy érdeklődést tanúsítottak. Az értekezleten később megjelent vármegyénk főispánja is, hogy megjelenésével, lelkesítő és tanácsadó szavaival újabb is bebizonyítsa a székely nép érdekei iránt való meleg érdeklődését,

jóakarátát. Az értekezletet Meskó Pál a „Hangya” főtítkára megnyitván, vázolta a szövetkezetek rendeltetését, nagyfentességét és hangsúlyozta jeien értekezlet célját. A tagokat összetartásra és a kezdet nehézségeivel való számolásra figyelmeztette. Felhívta mindazokat, akik a szövetkezetekre vonatkozólag valamely kifogást, tervet, megvalósítható eszmét tudnának előadni, azt nyilatkoztassák ki. Péter Sándor városfalvi lelkész a vezetők megjelenéséért s a lelkes megnyitótól köszönetét fejezi ki. Ajánlja, hogy a szövetkezet időnként az egységesen megállapított árakról jegyzékeket bocsásson ki. Székelyudvarhelyen egy központi raktár létesítését tartaná szükségesnek. Ürmössy József a szövetkezeti árukon a mennyiség mérték szerinti bebélyegzését tartja szükségesnek. Azt szeretné, hogy a szövetkezetek szeszkes italokat ne árussítsanak. Ő is a helyi raktár létesítésének szükségét hangoztatja.

Menyhárt Gáspár s az utánna felszólaló Szász Ferenc a szövetkezeteknél tapasztalt nehézségekről és kisebb hibákról tették meg észrevételeiket. A szövetkezetek fenntartása, a népek részükre való megnyerése, még mindig akadályokba ütközik. Merlegek készítésére s egyéb eljárásra egyeseket ki kellene tanítani. Szász Ferenc panasolja, hogy az adóhivatalok a szövetkezetek adóját sokszor több évig nem vetik ki, azután pedig egyszerre követelik, a minek a szövetkezetek nem bírnak megfelelni. Kéri főispánunkat — a kit az értekezleten való megjelenésekor lelkes eljenzés fogadott — befolyásával hasson oda, hogy ezek az adók részletekben legyenek lefizethetők.

A főispán rögtön válaszolva, készséggel megígéri, hogy ebben az ügyben minden befolyását érvényesíteni fogja. Ő minden székely ügyet szíven visel. A szövetkezetek a nemzeti-ségekkal szemben nemzeti hivatás teljesítenek. A bennünk rejlő ősi erőt ki kell fejtenünk, nehogy tönkremenjünk.

A főispán eljenzéssel fogadott szavai után Hetszer Kálmán is a központi raktár fölállítását mellett szól. Összeköttesünk, a vasuti közlekedés nehézségei ezt égetően sürgőssé teszik. Határozati javaslatot is ad be ez iránt, melyet az értekezlet elfogad. A szeszkes vasuti tartályokban való szállítását ajánlja. A szövetkezetek egymást tüzkár ellen biztosíthatják. A „Hangya” kiküldöttjei az összes itt elhangzott észrevételekre válaszoltak. Meskó Pál a központi létesítését maga is szükségesnek látja. A panaszokat a központ figyelmébe fogja ajánlani. A megvalósíthatókat megvalósítja. Ezután a jelenvoltakat még egyszer üdvözölve és kitartásra buzdítva, az értekezletet, amely a főispán, a kiküldöttek és Dorner Béla részére megjelenésükért, jóindulatukért előbb jegyzőkönyvi köszönetet szavazott, berekeszti.

Ne feledje el

hogy a hirdetések

gondos átolvasása hasznára lesz.

Önök valószínűleg Aki nálunk hirdet annak sikere van!

A hirdetés szövegezésében szivesen segítünk; kívánatra kliséit is beszerzünk.

Hirdetőinknél történő megrendelésénél a „Székely-Udvarhely”-re hivatkozni sziveskedjék.

HIREK.

— Székelyudvarhelyi képviselő-választók. Az országgyűlési képviselő-választók 1910 ik évre összeállított ideiglenes névjegyzékét a városi központi választmány Góthárd János polgármester elnökletével folyó hó 17-én tartott ülésében megállapította. E névjegyzék, valamint az összeíró küldöttség által kihagyott választók névjegyzékének eredeti példánya, Székelyudvarhely város tanácsházánál, a hirdető táblán, folyó év május ötödikén közszemlére lesz kitéve és az ellen úgy saját személyét, mint bármely jogtalan felvételt avagy kihagyást illetőleg május 15-éig bárki felszólalhat. Bővebb tájékozást lapunk mai számában a központi választmány által kibocsátott hirdetmény ad.

— Kinevezés és kirendelés. A király Jakab Jánost, törvénytudomány szorgalmas és derék jegyzőjét az alsójárai járásbírószághoz albiróvá nevezte ki. Helyette a tábla-elnök a korondi telekkönyvi helyesbítő bírósághoz vezetővé etédi Péter Sámuel dr. törvénytudományi jegyzőt rendelte ki.

— Allandó választmányi ülés. A múlt napokban küldte szét az alispán a vármegyei állandó választmány meghívóját, mely által a tagokat a megyeháza kistermében e hó 22-ikén, csütörtökön tartandó ülésre hívja össze. A választmány a közgyűlés elé kerülő ügyeket fogja oda előkészíteni, előzetes tanácskozásban megvitatni.

— Színház. E hó 20-án, kedden ujdonságképpen a „Kivándorló” került színre, Herceg Ferencnek, a jeles írónak nem minden tekintetben kifogástalan színműve. A történet maga meglehetősen banális előkelő gavallér kártyázik, veszít, váltót hamisít, leleplezik, börtönbe kerül, kiszabadulása után új életet kezd. Ide elkíséri őt egy erényesnek született nő is, aki a sors különös szeszélye folytán hajlamaitól egészen eltérő pályára tévelyedett volt, s a ki hőstünetet kislány kora óta mindig szerette. E sablonos kereten belül a hírneves szerző azonban számos érzelmes és hatásos jelenetet állít elénk. Szerepeiket Kondráth Ilona, Nagy Sándor, Győző és Nemet sok szeretettel és tehetséggel alakították meg. Áldori, Iványi Irén, Szapári Janka és Baranyai szintén elismerést érdemelnek. Különben ezen az előadásban üdvözölhetjük a színházban először a villamosvilágítást, a melynek bevezetése nagy haladást jeient. A modern színpadi hatásként egyik legnélkülözhetetlenebb eszköze ez, mely általa, hogy az elsőtétíthető nézőtérrel a figyelmet a színpadra koncentrálja, a színpadon lepergő eseményeket jobban kidomborítja és hangulatosabbá teszi.

— Tanítógyűlés Székelyudvarhelyt. A vármegyei tanítóegylet Udvarhely járási fiókköre tegnap d. e. 9 órakor Gyerkes Mihály elnök vezetésével tartotta meg ülését. Tartalmas megnyitó után melegen üdvözölte Kulcsesky Ernő tanfelügyelőt kir. tanácsossá történt kinevezése alkalmából. A tanfelügyelő köszönő válaszában tanítómunkatársait odaadó támogatásáról biztosította. Jegyzőkönyv hitelesítését után Rozsonday István ajánlatára az orsz. bizottság nyugdíjtervezetét elfogadták. Paál Sándor „A tanító értéké”-ről szóló vitatételé-

Legszébb kivitelben, ugyanott

Kobrak-cipők

Leszállított írbán kaphatók.

RI DIVA T-CKKCKK

ZENKOVITS

JÁNOS NYODÁNYAI

Molnár Vilmos és Vida Mózes hozzászólása után köszönettel fogadták. A pénztárvizsgálók jelentését tudomásul vették s pénztárnoknak, a felmentvényt megadták. Gál Imre gyakorlati tanítását sikerültnek nyilvánítván, elhatározták, hogy az őszi gyűlést vidéken fogják megtartani. Kovács Mihály indítványára a tanítói fuvardíjak méltányosabb rendezéséért felírják a közoktatásügyi miniszterhez. A sövidéki tanítók külön egyesületbe való kiválásáról is szó esett. Alapszabály változtatás nélkül azonban erre nézve nem határozhattak. Több kisebb ügy elintézése után a gyűlés 1 órakor ért véget, a melyet Barkóczy Albert Hungária-vendéglőjében közbéd követett.

A székelyderzsi postaügynökség. Udvarhelyvármegye Székelyderzsi községében — mint a kolozsvári posta- és távirada-igazgatóságtól értesülünk — a kereskedelemügyi miniszter által engedélyezett postaügynökség *follyó évi május elsején* megnyílik. Az ügynökség kézbesítő körébe egyedül Székelyderzsi község van beosztva.

Műkedvelői előadás. A homoródmási ifjúsági egyesület a tanterület közreműködésével vasárnap igen sikerült műkedvelői előadásokat tartott. Szinre került Tóth Ede „A falu rossza” c. népszínműve. Figyelemre méltó jelenség, hogy a föld népe mily nagy érdeklődést tanúsított az előadások iránt. Ugyanis első ízben délután adták elő a szindarabot és este ismételnők kellett, sőt mi több, még így sem láthatták mindnyájan az előadást. Közkíváncsiakra tehát e hó 25-én (vasárnap) harmadszor is szinrehozzák a kétségtelenül remek szindarabot, melynek szépségét a derék műkedvelők minden ízében kiemelték. Feloldó (Gothárd Pál) igen jól megállta helyét, tekintélyes alak volt. Göndör (Szabó Dénes) nehéz szerepében teljesen bevált. Finom Rózsit Antónia Rebi annyira átértette és átértette, hogy bármely vidéki városi színháznak is díszre válhatna. Lajos (Dombi József), Teresi (Szabó Rebi) és Boris (Rácz Eszter) szintén kitűnően alakították szerepeiket. Gonosz (Baczó János) hálás szerepét nemcsak teljesen kihasználta, de természetesen észjárásu toldásaival annyira mulattatta a közönséget, hogy egyhamar elfeledni nem fogják. A többi szereplők is: Szabó Mihály, Dénes Rebi, Ráduly Mária, Rácz Anna, Barra Dénes, Szabó Mihály (bélla) és Bodor András mind hozzájárultak az előadás szép sikeréhez, melynek rendezéséért méltán nyeriék meg a nép közvetlen háláját és elismerését az arra valóban érdemes, hivatásuk magaslatán álló tanítók.

Vizhiány a Kornis-utcában. A Kornis-utcából panaszos levelet kaptunk. Mint közérdekűt ezennel közreadjuk és a magunk részéről is felhívjuk a városi tanács figyelmét a baj orvoslására, annál is inkább, mivel az egy esetleges tüzvesz esetén valóban végzetessé válhat. A levél így szól: „Tekintetes Szerkesztő Ur! Városunkban, a Kornis-utcában levő ugynevezett „Csorgó” kut vize még a múlt év nyarán elapadt s azóta használhatatlan áll, anélkül, hogy annak helyreállítása iránt az illetékes városi hatóság a mai napig valamit tett volna, noha ott 4 vagy 5 utcában

egyetlen közút sincs s így a beállott tavaszi szeles és száraz időjárásban viz nélkül van egy egész város rész. E régi, bővizű kut helyreállítása pedig nemcsak nekünk, e környéki lakosoknak ugyszólván életszükségletünk, hanem tűzvédelmi szempontból is tagadhatatlanul valóságos közérdek. Nagyon kérjük, szíveskedjék b. lapjában e panaszunknak helyet adni, hátha ez is elősegítené, hogy kutunk jókarba hozatva, minél előbb használható állapotba jusson. Kiváló tisztelettel: Több Kornis-utca és környéki lakos.”

Hiteleszövetkezeti közgyűlés Székelyudvarhely. A székelyudvarhelyi Ipari és Gazdasági Hiteleszövetkezet, mint az Országos Központi Hiteleszövetkezet tagja, ez évi rendes közgyűlését vasárnap délután 3 órakor az intézet helyiségében Vajda Ferenc ref. esperes, igazgató-elnök vezetésével, a részjegyes tagok élénk érdeklődése mellett tartotta meg. Az igazgatósági és felügyelőbizottsági jelentések, valamint a számadások öröndetes eredményei nyomán Gyermes Mihály áll. iskolai igazgató-tanító fejezte ki a részjegyes tagok elismerését egy az igazgatóság, mint a felügyelőbizottság énzetlen tevékenysége felett. Ennek alapján pedig a közgyűlés jegyzőkönyvileg mondott köszönetet az ügybuzgó fáradozásokért. Majd a választások következtek. Tíz tag írásbeli kívánságára titkos szavazással az igazgatóság tagjai lettek: Péter Lajos káplapostester, Nagy Ferenc anyakönyves helyettes, Szabó József szabómester; a felügyelőbizottság tagjai pedig: Betegh Pál lapszerkesztő, Ferenczy István vendéglős és Soó Domokos városi tanácsos, polgármesterhelyettes. A szövetkezet mérleg-számláját következő számunkban ismertetjük.

Okos gazdálkodás Homoródszentlászlón. Valóságos példának vehetjük Homoródszentlászló község legújabb cselekedetét székelyföldi falusi gazdálkodásunk eleterőssé, virágzóvá tétele szempontjából. Ugyanis a község helyes gondolkodása vezetői közreműködésével, mintegy 10—12 holdnyi földterületet vásároltak 2920 korona összeggel, a községi közlegelő gyarapítása céljából s így most kb. 40 holdnyi közlegelőjük van a homoródszentlászlóiaknak. Olyan terület pedig ez, amelyen minden egyes ember, akár van a falu határán földje, akár nincs — legeltetési jogosultsággal bír. Nem kell tehát félniök az állatok eltartása miatt és így azok szaporodása sem okoz gondot. Másfelől meg a földtulajdon nélkül levő szegény ember is tarthat állatot, mert azt a közlegelőn díjfizetés nélkül legeltetheti. Amiótt ő aztán nyáron át — a szokásos ellenszolgalmányok mellett — learatja, lekaszálja a birtokosok termését és eszeágában sem lesz kivándorlásról gondolkozni. Így volt ez régen is, míg tagosítások és más birtokmozgalmak nem történtek a Székelyföldön. Ezt a helyes, okos dolgot Molnár Mózes tanító indítványára, kezdeményezésére valóstították meg Úrmósy B. Ferenc körjegyző közreműködésével. A városi és csereszterződések jóváhagyásával, vármegyénk törvényhatósági közgyűlése közelebből foglalkozik. Ilyen eszhez hasonló ügybuzgóságot kérünk és várunk a székelyföldi

községek vezetőitől minden vonalon s akkor a nép bizalma, hálája és szeretete fogja kisérni munkálkodásukat.

A söt nem szereti a hangya. Egy gazdasszony véletlenül rájött, hogy az éléskamrából, ha ott söt hintünk szét, a hangyákat eltávolíthatjuk.

Kegyellen anya. Székelyandrásfalva községben a községi pénztárnok e hó 15-én egy leánygyermek csecsemő hulláját találta meg. A hullát egy szemétdombon feküdt s egész teste a kutyák által iszonyuan össze volt rágyva. Mint később kiderült, a gyermek anyja Sordeán Zseni, egy községbeli hajadon volt. Gyermekeit, állítólag halva, husvét első napján a csürben hozta világra. Azután a csecsemő testét azon helyben hagyva, elment a bálba, a hol egész reggelig táncolt. 15-ikén, tette fölötti lelkiismeretfurdalástól hajtva, elindult hazulról, hogy valahol elemésztí magát. Utközben Fehéregyházán találkozott egy falujabeli emberrel, akinek — tette súlyát nem bírva tovább — mindent elpanaszolt. Azután elment és töredelmes vallomást téve, följelentette bűnét.

A korom hasznossága. A korom egyik legjobb és hatásosabb trágyaszert a kertben. Elősegíti a növést, új termőerőt ad a növénynek, elűzi a férgeseket s nagy befolyással van a virágok színelakulatára.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület kiadásában Kolozsvárt most jelent meg a XVIII. évfolyamba lépő „Erdély” folyóiratnak ezévi 1—2 száma. A szépen illusztrált füzetnek vezető cikke a Gaál István dr-nak tudományos értékű, de könnyed és színes nyelvezettel megírt „A Hegyek Képződéséről” szövege értéke, a melyet 4 gyönyörű tájkép és 6 magyarázó tollrajz díszít. Erre Orosz Endre tartalmas cikke következik a „Mezőségi tavak keletkezéséről”. — Azután pedig Heffty Gyula Andor Kolozsmegye legmagasabb hegységére, a Vigyázóra tett múlt évi kirándulását írja meg hangulatosan és nagy turista érzéssel. Majd Tóth Sándor ír a turistaságról, mint a természettudományok népszerűsítőjéről. Erre a turistákat különösen érdeklő „Uti vázlatok Hunyadmegyéből” című cikk következik. Az apróbb, de mindvégig érdekes közlemények közül kimagaslik Versényi Györgynek a bukki E. K. E. turista vendéglőről írt gyönyörű költeménye. A folyóiratnak előfizetési ára 10 K. Az E. K. E. rendes tagjai azt 6 K tagsági díj fejében tagjárándósággal díjtalanul kapják.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Az esküdtészi tárgyalások e hó 19-én, hétfőn kezdődtek meg Székelyudvarhelyt. Az első napon, hétfőn Szöcs Margit szentgyházafalvi lakos állott az esküdtek előtt, szándékos emberölés büntetével és gondatlanságból származott szándékos emberölés vétségével vádolva. A vád szerint hajadon leányának gyermeke született, a mit ők az emberek elől el akarván titkolni, a csecsemőt csürjékben egy csomó kenderrel és egyéb lim-lommal letakarva elrejtették, hol ez meghalt. De miután nem akartak a szülésnél segítségért fordulni senkihez, elvérzés miatt meghalt a fiatal nő is. Az esküdtek, miután vádolt azt állította, hogy a gyermek halva született s csak azután rejtette el ő, a nagyanyja a csürbe, csak ebben a tényben látták a gon-

datlanság vétségét fenforogni. Ezért vádoltat a bíróság hat hónapi fogházra ítélte, melyet a vizsgálati fogházzal kitöltöttnek vett. A második napon kádicsfalvi emberek vonattak felelősségre azért a tettükért, hogy ittas állapotukban Kovács Antal képával és fejszével összeveszés folytán megtámadták és megölték. Közülök az egyiket, Gegő Mártont 6 évi fogházra, Kovács Ferencet 1 évi fogházra és Péter Sámuel 6 hónapi börtönnre ítélték.

Méhészet.

Meghívó.

Az udvarhelykörti méhészegyesület választmánya tagjait *follyó hó 22-én* (csütörtök) délután fél 5 órára a vármegyeház kistermében tartandó gyűlésre tisztelettel meghívja az elnökség.

Tárgy: Boczonádi Szabó Imre szaktanár előadása a méhészet köréből.

Székelyudvarhely, 1909. április 20.
László Domokos, elnök.

Sz. 2—909. kp. ülési.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy Székelyudvarhely rendezett tanácsu város országgyűlési képviselő választó jogosultjainak, jelen évben összeírt névjegyzéke a központi választmány által a mai napon vizsgálat alá vett és beható megvizsgálás után, az 1910-ik évre az ideiglenes névjegyzék megállapított s az így megállapított és összeállított névjegyzék eredeti példánya, valamint az összeíró küldöttség által kihagyott választók névjegyzékének eredeti példánya Székelyudvarhely városában, mint a központi választmány székhelyén, annak hirdető tábláján 1909. május hó 5. napján közszemlére kitétetik. Miről az érdekeltek azon hozzáadással értesítettek, hogy az 1899. évi XV. t.-c. 146. és 147. §-ai értelmében:

a) névjegyzék ellen saját személyét illetőleg bárki felszólalhat.

Ezenkívül mindenkinek jogában áll, azon választókerületben, melybe tartozik, bármely jogtalan felvétel vagy kihagyás miatt, a névjegyzék ellen felszólalni.

b) A törvény 146., 147. és 151. §-ai szerint a felszólalások 1909. május hó 5-ikétől 15-ik napjáig adhatók be.

c) A felszólalásokat mindenki megtekintheti s a ki a 147. §-szerint felszólalni jogosítva van, azokra 1909. május hó 16-ikétől 26-ik napjáig bezárólag írásban észrevételeket nyújthat be.

d) A felszólalásokról, valamint az észrevételekről, az illetők kívánságára, térít-vevények adatnak.

e) A felszólalások és az azokra tett észrevételek Székelyudvarhely r. t. város központi választmányához intézendők és a szükséges okmányokkal felszerelve, a város tanácsánál nyújtandók be.

f) A város tanácsa köteles a felszólalásokat, észrevételeket külön sorrendben beiktatni s a záros határidő leteltével, az iktató könyvvel együtt a központi választmánynak azonnal megküldeni, vagy azt, hogy felszólalás nem adatott be, bejelenteni.

g) A város tanácsa köteles ezen hirdetményt a város területén szokásos módon közhírré tenni.

Székelyudvarhelyt, a város központi választmányának 1909. évi április hó 17-én megtartott üléséből.

Gothárd János, Gálffy Endre, központi v. elnök, központi v. jegyző.

ORBÁN NAGY ÉS TAMÁS

elsőrangú cipőraktára Székelyudvarhelyt, ossuth-u. 12. sz.

Elismert szilárd és elegáns készítményű női, uri és gyermek-cipők.

Olcso szabott árak. Képes árjegyzéket díjtalanul küldenek.

Valódi Kobrak-cipők gyári raktára.

legszébb kivitelben, ugyanott

Kobrak-cipők

leszállított árban kaphatók.

